

MET TIJD EN VLIJT (Met Tyd en Vlyt), Leuvens literair-cultureel studentengenootschap (1836-1945). Kenmerkend voor de ontluiking van de V.B. was de, meestal schuchtere, oprichting van lokale Vlaamsgezinde verenigingen. er bevordering van de „vaderlandse taal en letteren” werd te Leuven op 20 oktober 1836 het studentengenootschap Met Tijd en Vlijt gesticht, dat - typerend voor de tijdgeest waarin de V.B. geboren werd - slechts vier leden telde en niet in het openbaar wilde optreden. De stichter was Emmanuel van Straelen, tweedejaars student in de geneeskunde, afkomstig van Antwerpen, die aan het Mechelse stadscollege onder leiding van kanunnik J.B. David middelbaar onderwijs genoten had. Wellicht beïnvloed door David ontsproot zijn flamingantisme aan een vurig Belgisch nationalisme. Zo beschouwde hij taalstudie en literaire schepping niet alleen als een bijdrage tot wetenschap en kunst, maar ook en vooral „als een middel ter ontwikkeling van de nationale geest”.

Nog tijdens het stichtingsjaar groeide het studentenclubje tot een dynamische vereniging uit: nieuwe leden sloten zich bij het genootschap aan en Rector P.F.X. de Ram gaf het toestemming in een lokaal van de universiteit te vergaderen. Het vertrek van de stichter uit Leuven en interne meningsverschillen verklaren de stagnatie in de volgende jaren. Doch met de tijdelijke terugkeer van de bezieler Van Straelen in 1840 kende het genootschap een nieuwe, nu blijvende opleving, waardoor Met Tijd en Vlijt spoedig tot de meest vooraanstaande Vlaamsgezinde verenigingen behoorde. Hiertoe droeg ook de steun en bescherming vanwege de universiteit bij.

Het erevoorzitterschap van Met Tijd en Vlijt werd gewoonlijk door de rector waargenomen. De voor-

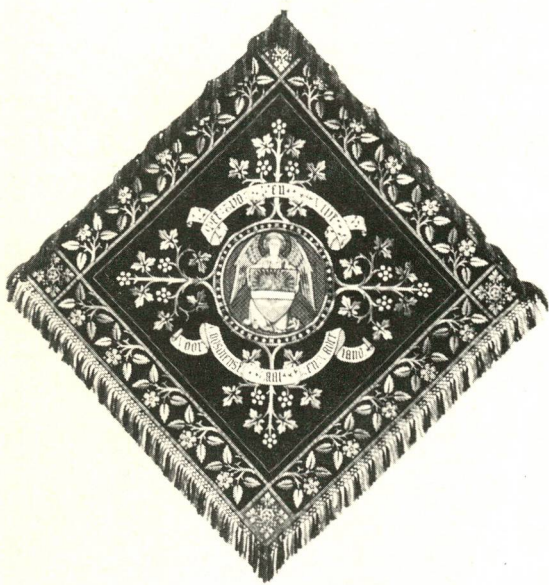
zitter was steeds een hoogleraar: J.B. David, P.G.H. Willems, P.P.M. Alberdingk Thijm, J.E. Vliebergh, J. Sencie, A. Boon en P. Sobry. Vrijwel alle Vlaamsgezinden die vóór de Tweede Wereldoorlog te Leuven gestudeerd hebben, zijn actief geweest in Met Tijd en Vlijt, o.a. Eug. van Oye, Pol de Mont, Albrecht Rodenbach, Frans van Cauwelaert, Lodewijk Dosfel, Leo van Puyvelde, Ernest Claes, Hendrik Borginon, Filip de Pillecyn, Adelfons Henderickx, Edmond Rubbens. Behalve de werkende leden, variërend van vijf tot veertig studenten en enkele professoren, telde het genootschap talrijke buiten- en ereleden in Noord en Zuid. De ontwikkeling in de literaire bedrijvigheid van Met Tijd en Vlijt toonde duidelijk de geestelijke en culturele groei van het Vlaamse volk, althans van de intellectuele bovenlaag ervan. Elk werkend lid was statutair verplicht ten minste twee stukken per jaar voor te dragen, zo mogelijk oorspronkelijk werk en anders in eigen vertaling. Deze opdracht bleek aanvankelijk nog te moeilijk en op de veertiendaagse vergaderingen werd dan maar uit de Nederlandse literatuur geput. Na deze beginjaren besteedde men, op aandrang van voorzitter David, meer aandacht aan vertalingen, vooral van klassieke auteurs. Pas sedert het eind der jaren veertig konden de meeste studenten eigen werk voorlezen. Met dit doel waren in 1845 drie afdelingen opgericht, nl. voor letterkunde, geschiedenis en wetenschappen, die de leden hielpen bij de voorbereiding van hun vrij gekozen oefeningen en documentatiemateriaal beschikbaar stelden. De beste stukken proza en poëzie werden periodiek gebundeld en als Lettervruchten uitgegeven.

Toen, parallel met de ontwikkeling van de V.B., de belangstelling toenam voor onderwerpen van politieke en sociale aard, werd in 1866 een „redkundige afdeling” opgericht. Deze sectie legde een bijzonder accent op de beheersing van het gesproken woord. Spoedig nam de redkundige afdeling ook de leiding over de actie die het genootschap in de V.B. voerde.

Met Tijd en Vlijt wierp zich voor het eerst in de Vlaamse strijd bij het petitionnement van 1840, toen het de eisen van David en De Ram voor een Vlaamse academie en voor onderwijshervormingen steunde en meer dan tweeduizend handtekeningen verzamelde. Eind 1843 riep het alle Vlaamse literaire verenigingen op tot eensgezindheid in de spellingkwestie en organiseerde het het Taalfeest te Brussel van 11 februari 1844, waarop tot de oprichting van Het Taelverbond besloten werd. In de Spellingoorlog verdedigde Met Tijd en Vlijt het Nederlandse standpunt. Hiermee verloochende het zijn aanvankelijk particularistische opvattingen. Het inzicht van de noodzaak van een taal- en culturele eenheid met het Noorden werd mede bepaald door de reactie van het vaderlandslievende Met Tijd en Vlijt tegen het officieel Belgisch anti-Vlaams nationalisme. In 1857 petitioneerde het Leuvens genootschap tegen de onwil van de regering om het verslag van de Grievencommissie te publiceren en zorgde het zelf voor een beperkte verspreiding ervan. Als gezaghebbende Vlaamsgezinde vereniging werd Met Tijd en Vlijt uitgenodigd en nam het deel aan alle belangrijke Vlaamse landdagen en congressen. Het werkte nauw samen met andere, vooral literaire, verenigingen; sommige vroegen zelfs aansluiting bij het Leu-

vens genootschap. Met Tijd en Vlijt'ers publiceerden in tijdschriften als De Middelaer en De School- en Letterbode; de uitgave van een eigen tijdschrift werd door De Ram ontraden.

Met Tijd en Vlijt nam vaak het initiatief ter verdediging van het gebruik van het Nederlands in onderwijs, bestuur en gerecht. In 1842 diende het een verzoekschrift in bij de koning tot oprichting van een leerstoel in de Nederlandse letterkunde aan elke universiteit. Vijf jaar later deed het een oproep tot de leraren aan de colleges in Vlaanderen om het Nederlands als onderwijstaal te gebruiken, en in 1850 diende het een request in bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers voor de gelijkstelling van het Nederlands met het Frans in het middelbaar onderwijs. Het veto van voorzitter P. Willems tegen het zenden van een soortgelijk request aan de bisschoppen verscherpte in het academiejaar 1876-'77 de onenigheid tussen de voorzitter en de ondervoorzitter P. Alberdingk Thijm. Dit bracht ook verdeeldheid onder de studentenleden: Albrecht Rodenbach en de Westvlamingen steunden Thijm en stichtten in februari 1877 de Leuvense Studentenaafdeeling van het Davidsfonds (1877-'79); Pol de Mont en de werkende leden in de andere provincies verdedigden Willems. Deze verving in 1878 Thijm als voorzitter van het Davidsfonds en bekwam de opheffing van de Studentenaafdeeling.

Het vaandel van Met Tijd en Vlijt.

Naarmate de literaire stroming in de V.B. van minder belang werd en jongere flamingantische verenigingen - het Katholiek Vlaams Hoogstudentenverbond bijvoorbeeld - in de Vlaamse emancipatiestrijd vooropgingen, spitte Met Tijd en Vlijt zich na 1900 toe op wat het in wezen was: een taal- en letterlievend genootschap. Behalve de traditionele literaire activiteiten in eigen kring organiseerde het, meer dan in het verleden, voordrachten, toneelopvoeringen en andere culturele manifestaties. Als vereniging verloor Met Tijd en Vlijt na de Eerste Wereldoorlog geleidelijk zijn aantrekkings-

kracht. Zowel het institutionele kader en de bindingen met de niet-studentenwereld als de specifieke werking van het genootschap en het verlies van een vast vergaderlokaal (met bibliotheek en leeszaal) werkten remmend op de participatie van de studenten. Het eeuwfeest werd op 7 november 1937 groots gevierd, bij welke gelegenheid de Leuvense universiteit het eredoctoraat toekende aan de Vlamingen Maria Elisabeth Belpaire, Stijn Streuvels, Cyriel Verschaeve en aan de Nederlanders Gerard Brom en Anton van Duinkerken.

Na de Tweede Wereldoorlog ondervonden de literaire activiteiten van *Met Tijd en Vlijt* zo weinig belangstelling, dat het genootschap spoedig ophield te bestaan. Latere pogingen om het opnieuw tot leven te wekken hadden geen succes.

Gedurende ongeveer een eeuw heeft *Met Tijd en Vlijt* jaarlijks bij tientallen studenten een katholiek georiënteerde Vlaamsgezindheid gewekt of versterkt. Velen hebben ook na hun studententijd de Vlaamse gedachte uitgedragen en er gestalte aan gegeven. Als oudste Vlaamsgezinde studentenvereniging te Leuven heeft *Met Tijd en Vlijt* in de toen sterk verfranste universiteitsstad het Vlaams bewustzijn op academisch vlak gesterkt en hierdoor een inspirerende functie vervuld voor verscheidene Vlaamsgezinde groepen. Het heeft de opleving van de Vlaamse letterkunde gestimuleerd en bijgedragen tot de kennis van de Nederlandse taal en letteren en van de menswetenschappen in het algemeen. Het literair-cultureel genootschap *Met Tijd en Vlijt* heeft, vooral in de negentiende eeuw, een verreikende invloed op de V.B. gehad en de loop van de katholieke stroming ervan in sterke mate bepaald.

WERKEN: *Lettervruchten van het Taal- en Letterlievend Studentengenootschap der Katholieke Hoogeschool van Leuven onder de zinspreuk Met Tijd en Vlijt* (1839, '45, '47, '63, '71, '74, '78, '92 en '98); - (Jaarlijkse ledenlijsten en verslagen), in *Annuaire de l'Université catholique de Louvain* (1841-1914); - L.W. Schuermans, *Algemeen Vlaamsch Idiotticon* (1865-'70 - bekroond op een prijsvraag van en uitgegeven door *Met Tijd en Vlijt*); - J.B. David, *Nederlandsche gedichten, met taal- en letterkundige aantekeningen* (1869 - postuum uitgegeven door *Met Tijd en Vlijt*).

LITERATUUR: E. van Straelen, *Algemeen overzicht van den toestand des Genootschaps gedurende de afgelopen 25 jaren sedert zyn bestaen, MDCCCXXXVI-MDCCCLXI*, in *Lettervruchten van het Tael- en Letterlievend Studenten-Genootschap der Katholyke Hoogeschool van Leuven, onder de zinspreuk: Met Tyd en Vlyt* (1863, p. 5-23); - L. van Puyvelde, *Hoe in 1836 een Vlaamsch Letterlievend Studentengenootschap werd opgericht. Bijdrage tot de Geschiedenis van Met Tijd en Vlijt*, in *Dietsche Warande en Belfort* (1905, p. 112-121); - L. van Puyvelde, *Albrecht Rodenbach, zijn leven en zijn werk* (1908); - F. Rodenbach, *Albrecht Rodenbach en de Blauwvoeterij*, II (1909); - L. Dosfel, *Schets van eene Geschiedenis van de Vlaamsche Studentenbeweging*, I (1924); - P. Sobry, *Rede (Plechtige Viering van het Honderdjarig Bestaan van het Taalminnend en Letterlievend Genootschap 'Met Tijd en Vlijt')*, in *Ons leven* (17 november 1937, p. 57-67); - R.F. Lissens, *Brieven van Albrecht Rodenbach* (1942); - L. Wils, *De eerste leerstoelen Nederlands aan onze universiteiten*, in *Nova et Vetera* (1954-'55, p. 281-291); - L. Wils, *Kanunnik Jan David en de Vlaamse Beweging van zijn tijd* (1956); - L. Wils, *Het Vlaams petitionnement van 1840. De bijdragen van Leuven en Antwerpen*, in *Bijdragen tot de Geschiedenis, inzonderheid van het oud hertogdom Brabant* (1958, p. 143-155); - M. de Vroede, *De Vlaamse Beweging in 1855-1856. Bijdrage tot een meer verantwoorde kennis van haar evolutie* (1960); - H.J. Elias, *Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte*, II, III en IV (1963-'65).

MARC D'HOKER